

Dobrovolníci v hospici? K čemu vlastně?

Dobrovolníci jako společníci klientů v sociálních službách se už vyskytují naprosto běžně. Pomalu ale jistě se začínají objevovat i ve zdravotnických zařízeních. Ovšem aby přicházeli i do hospice, to zní pro někoho možná trochu zvláštně. A přesto je jejich role v hospici nezastupitelná.

Hospic poskytuje paliativní péči pacientům v terminálním či preterminálním stadiu nevyléčitelného onemocnění, nejčastěji onkologického. A právě v této fázi potřebují nemocní nejen ošetrovatelskou péči, ale i něco trochu navíc. Paliativní medicína klade důraz na kvalitu života po všech stránkách, a to naplňováním potřeb pacienta. Nejde jen o to, nemít bolesti a být v čistotě. Každý člověk přece má i potřeby sociální, psychologické a v neposlední řadě též duchovní, i když nemusí být členem žádné církve. Navíc nemocný prochází náročným životním obdobím, kdy potřebuje zvýšenou podporu. Samozřejmě, že ve většině případů se mu jí dostává hlavně od rodiny, ta se však s jeho nemocí musí také vyrovnávat. Ať už pacient podporu má, nebo ne, dobrovolník, který za ním přichází, nabízí svůj volný čas i pomyslné rameno, na kterém se může pacient těžce zkoušený nemocí vyplakat.

Pacient a také jeho rodina prochází několika náročnými fázemi smířování se s nemocí. Dobrovolník však nemá starosti jako příbuzní pacienta a zároveň není součástí personálu, ke kterému si pacient většinou zachovává odstup. Je zde přítomen, má volný čas jen pro pacienta a je připraven mu naslouchat, pochopit či jej rozptýlit a na chvíli odvést pozornost od stresující situace. Vždyť právě proto si i my zajdeme s přáteli na kávu, odreagovat se a přijít na jiné myšlenky, a to nás ani nemusí nic trápit.

Častokrát se chce někomu ze stejného důvodu svěřit i rodina pacienta, postěžovat si, prohodit s někým pár slov, když pacient zrovna spí. Možná se dá namítnout, že kdo se bude svěřovat mladým dobrovolníkům. Dobrovolníkem však může být kdokoli. U nás v Hospici na Svatém Kopečku jsou dobrovolníky i lidé ze střední generace a senioři, muži i ženy.

Dobrovolnická činnost v hospici ale není jen o „popovídání si“, jak se mnozí mylně domnívají. A často i odborníci. Pacientům neschopným komunikace dobrovolníci zpívají či čtou nebo jen tak povídají. Pokud to jejich zdravotní stav dovoluje, mohou je také vzít na krátkou procházku mimo pokoj, ať už pěšky nebo na invalidním vozíku.

Jednou ze zásad hospiců je také nenechat umírajícího o samotě. Nadejde-li tedy jeho čas, sedí dobrovolník u jeho lůžka, drží jej za ruku či jemně otírá jeho čelo vlhkou žínkou. Docházeli-li za pacientem již delší dobu, je přítomnost u lůžka v jeho posledních dnech jen dovršením doprovázení pacienta.

To však neznamená, že by personál za nemocným nechodil vůbec, ale všichni to známe, že spousta povinností často neumožňuje sedět nepřetržitě u lůžka či si s nemocným třeba hodinu povídat. Navíc dobrovolník může pacienty vyžadující neustálou pozornost na chvíli zabavit a tím tak personálu ulehčit.

Ze strany samotné organizace je potřeba určit zaměstnance, který se bude dobrovolníkům věnovat, doporučovat jim, kterého pacienta je vhodné navštívit, a pokud budou potřebovat radu či povzbuzení, bude jim k dispozici. Výběr dobrovolníků, pojištění, smlouvy, školení, pravidelné supervize, zajištění financí atd., s tím vším může organizaci pomoci dobrovolnické centrum. S tím máme v hospici výborné zkušenosti. Dříve nám s dobrovolníky pomáhalo Dobrovolnické centrum ADRA Prostějov, nyní jsme nově navázali spolupráci s Maltézskou pomocí v Olomouci.

Závěrem tedy lze říci, že místo obrany před tím, že by snad byl dobrovolník přítěží, tzv. viděl personálu pod ruce či jej zdržoval od práce, je zcela na místě s ním spolupracovat. I kdyby jen krátkodobě zlepšoval pacientům psychický stav, má to pro ně nesmírný význam a potažmo i personálu se pak bude lépe pracovat.

Martina Ležáková

Mgr. Martina Ležáková

Hospic na Svatém Kopečku

Sadové náměstí 24, 779 00 Olomouc

martina.lezakova@hospickopecek.charita.cz